420

COLECTIA POVESTIRI STIINTIFICO-FANTASTICE

420

ZBIGNIEW PRZYROWSKI

Două secole de literatură științifico-fantastică poloneză

KONRAD FIALKOWSKI

A cincea dimensiune

AMBROSE BIERCE

Omul și șarpele

ION HOBANA

Un avatar fericit al Planetei maimuțelor

DANIEL COCORU

Prima consfătuire a cenaclurilor S.F. din România

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta-desene interioare: AUREL BUICULESCU
Portret: ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

KONRAD FIALKOWSKI

Konrad R. Fialkowski, născut în 1939, debutează ca autor de povestiri științifico-fantastice în anul 1956. De atunci a publicat trei culegeri de povestiri: „Vrăbiile Galacticii", „A cincea dimensiune" și „Fibra lui Claperius".

Povestirile lui au fost traduse în limbile rusă, germană, cehă, maghiară și editate sub formă de cărți.

Majoritatea povestirilor sale au fost valorificate și în cadrul unor emisiuni radiofonice.

În anul 1962 i s-a decernat un premiu pentru povestirea „Dreptul de a alege" la Concursul internațional de literatură științifico-fantastică de la Moscova *.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Polonia.

Ca pregătire, este inginer electronist, specialitatea mașini de calcul. A absolvit Facultatea de electronică a Politehnicii din Varșovia în anul 1962, s-a înscris la doctorat în 1964 și a obținut titlul de doctor în științe tehnice în anul 1966. De atunci este și docent la Facultatea de electronică.

---

* *Traducerea acestei povestiri a fost publicată în colecția noastră în numărul 187, din 1 septembrie 1962.*

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XVIII
15 mai 1972

Două secole de literatură științifico-fantastică poloneză

Literatura științifico-fantastică poloneză și-a cucerit faima peste hotare prin numeroase traduceri din romanele și povestirile lui Stanislaw Lem. *Cunoscută prin creația acestui scriitor contemporan, ea se bucură acolo de o binemeritată apreciere. Creația lui Lem este tratată ca un fel de manifest, ca un nou și surprinzător fenomen literar. O astfel de părere, formată peste hotare, pe principiul undelor reflectate, pătrunde uneori și în țara noastră.*

Dar literatura științifico-fantastică poloneză, atît de apreciată în lume, unde este reprezentată prin Lem, numără aproape două secole de existență, iar printre scriitorii care i-au făurit modelele și tradițiile s-au numărat și mari clasici ai literaturii poloneze.

Verificarea acestei afirmații surprinzătoare necesită totuși încercarea de a defini ceea ce trebuie să înțelegem prin literatură științifico-fantastică, și în legătură cu aceasta să vedem ce avem voie să socotim ca făcînd parte din ea.

Nici critica literară, nici teoria literaturii, din păcate, nu-și manifestă încă interesul față de acest tip de creație, care-și găsește expresia în special în sfera nuvelei, povestirii, romanului. Cel mai frecvent găsim în dicționare și enciclopedii, în legătură cu literatura științifico-fantastică, definiția că ea „este un gen de literatură de divertisment bazată pe elemente izvorîte din știință, că îi popularizează concepțiile și ipotezele". Firește, această definiție nu a satisfăcut pe adepții științifico-fantasticului, deoarece se referea numai la una dintre formele ei și încă la aceea care, ținînd seama de dezvoltarea excepțional de rapidă a științei, este pe cale de dispariție. Creația literară editată sub eticheta de „science-fiction" atît în Polonia cît și în întreaga lume are o sferă mult mai largă a noțiunii, iar legătura ei cu știința nu trebuie să se refere doar la popularizarea concepțiilor și ipotezelor științifice. Locul de interferență a fantasticului literar cu știința poate fi mai degrabă găsit în altceva: în atitudinea rațională a amîndurora. Trăsătura caracteristică a fantasticii științifice — care în cadrul fantasticii în accepție largă o deosebește ca o „culegere de creații literare în care predomină elemente izvorîte din fantezie și permițînd o libertate neîngrădită a imaginației" — ar fi toc-

mai lipsa în primul rînd a acelei „libertăți neîngrădite". Science-fictionul nu poate depăşi hotarele unor veridicităţi provenite din anumite principii, cel mai general fiind acela prin care jocul imaginativ este subordonat jocului intelectual. În creațiile științifico-fantastice pot să se întîmple lucruri care nu corespund stadiului cunoaşterii actuale, care depăşesc şi cele mai curajoase ipoteze ştiinţifice, dar ele trebuie să aibă o fundamentare logică. Science-fictionul este un fantastic sub controlul rațiunii, este un fantastic rațional.

Dacă îl definim astfel, vom deduce uşor că el îşi are izvoarele în utopii şi că drept precursor al fantasticii științifice putem aprecia pe umanistul, scriitorul, savantul şi filozoful englez Thomas Morus (1478-1535). „Utopia" scrisă de el a fost prima carte fantastică în care se manifestă imaginația îngrădită la modul mai sus amintit.

Această primă variantă istorică a fantasticii raționale s-a dezvoltat mai ales în perioada raționalistă a iluminismului. În literatura poloneză a introdus-o cel mai strălucit scriitor al acelei epoci, Ignacy Krasicki (1735—1801). Încă în prima carte scrisă de acesta, „Întîmplările lui Mikolaj Doswiadczynski" (1776), există o bună parte utopică. Autorul descrie în ea aventurile eroului povestirii, pe care soarta îl aruncă pe o insulă unde locuieşte o populație ce se conduce după nişte legi ideale, raționale, datorită cărora acolo domnesc relații sociale ce asigură fericirea generală. Tocmai această utopie, scrisă sub influența nemijlocită a lui Rousseau, este începutul istoriei fantasticii științifice poloneze, în cadrul căreia vom da şi ulterior de elemente utopice.

Intr-o formă clasică le regăsim în viziunea minunată, poetică despre noua civilizație a „caselor de sticlă" a lui Stefan Zeromski, din nuvela sa „Ajun de primăvară" (1925). Avem de-a face aici cu o utopie cuprinzînd elemente tehnico-ştiinţifice; factorul esențial pentru introducerea unor relații sociale ideale este noua tehnologie, care permite valorificarea sticlei ca material de bază pentru construcţii. Viziunea fantastică a lui Zeromski este deci o punte aruncată de acesta între utopie şi fantasticul ştiinţific, în înțelesul mai îngust al acestui termen, care aici devine deja o fantazare rațională în domeniul fenomenelor legate de ştiinţă şi tehnică.

O continuare specifică a tradiției utopiilor în literatura ştiinţifico-fantastică poloneză sînt frecventele elemente antiutopice, adică prezentarea unor tendințe şi orientări sociale într-o oglindă deformantă, sub formă de presupunere a ceea ce s-ar întîmpla într-o nouă situație, ca urmare a progresului tehnico-ştiinţific. Asemenea elemente cuprinde romanul-trilogie al lui Jerzy Zulawki „Pe globul de argint" (1911). Cu această ocazie, el confruntă visurile omului cu firea lui, folosindu-se în acest scop de un fan-

tastic periplu spre Lună. Şi romanele lui Jan Karczewski *„Bacilul“ (1929) şi „An bisect“ (1931), în care o nouă descoperire (bacilul care mănîncă aurul) şi o nouă invenţie (preşedintele automat) permit autorului o apreciere penetrantă, satirică a societăţii contemporane.*

Meritele lui Ignacy Krasicki *ca precursor al literaturii ştiinţifico-fantastice nu se limitează numai la introducerea acesteia în literatura poloneză sub forma utopiei, ulterior dezvoltată şi modificată în mod creator. În cadrul bogatei moşteniri literare a marelui scriitor, merită să acordăm atenţie romanului fantastic intitulat „Istoria în două părţi“ (1779), lucrare cu caracter de pionierat şi nu numai pentru literatura poloneză. Scriitorul şi istoricul erudit, bazîndu-se pe fapte stabilite prin intermediul unei ştiinţe proprii, fantastice, visează despre ele, motivîndu-le printr-o prezentare excepţional de realistă. Avem de-a face cu prima creaţie ştiinţifico-fantastică şi satirică poloneză orientată spre trecut, pentru „lămurirea“ enigmelor istoriei. Stabilirea precisă a felului în care s-au desfăşurat evenimentele istorice devine posibilă datorită unei invenţii. Astfel, principalul erou al romanului, scris în genul unor memorii, descoperă o substanţă care întinereşte şi prelungeşte viaţa, ceea ce îi permite cîteva sute de întineriri şi participarea pe rînd la viaţa cîtorva sute de generaţii.*

Evident, nu este vorba de o descoperire la care te poţi aştepta în stadiul actual al cunoaşterii, cu atît mai mult la stadiul ei de acum două secole. Totuşi, dacă acceptăm posibilitatea unei astfel de descoperiri, tot restul din „Istoria“ lui Krasicki devine dintr-odată şi logic alcătuit, astfel încît ajungem la trăsăturile specifice ale creaţiilor ştiinţifico-fantastice.

Urmaşii săi îmbogăţesc arsenalul de mijloace care servesc la crearea atmosferei ştiinţifice în creaţiile fantastice. În secolul al XIX-lea, în literatura poloneză apar efectiv toate modalităţile folosite şi astăzi de science-fiction pentru deosebirea acestuia de alte forme de creaţie literară înrudite.

Un exemplu de lucrare cu specific de aventură şi divertisment, care intră în sfera literaturii ştiinţifico-fantastice pe baza legăturilor eroului povestirii cu mediul oamenilor de ştiinţă, oferă povestirea „Jocul de şah“ a lui Karol Libelt *(1807-1875), în care centrul intrigii oferă o metodă sigură de cîştigare a partidelor de şah lăsată în urma sa de un matematician decedat.*

Mediul oamenilor de ştiinţă şi al inventatorilor oferă lui Bolesław Prus *pretextul de a introduce în romanul său „Păpuşa“ (1887-1889), una dintre operele eminente ale prozei poloneze, unele elemente ştiinţifico-fantastice. Unul dintre personajele care apar în această operă este genialul profesor Geist, fizician şi inventator, creatorul unor metale mai uşoare decît aerul, care ar fi putut să revoluţioneze comunicaţiile aeriene.*

Cu şaisprezece ani înainte de apariţia faimoasei cărţi a lui Wells „Omul invizibil", încă în 1881, Sygurd Wisniowski *a scris nuvela „Invizibilul". Tema nuvelei reprezintă tragicele evenimente trăite de erou, care, dîndu-şi acordul pentru participarea la un experiment ştiinţific, a devenit invizibil pentru cei din jur.*

Literatura ştiinţifico-fantastică de tipul romanelor lui Verne, care constă în legătura cu realizările efective ale ştiinţei şi ale tehnicii, în situarea acţiunii într-un viitor nu prea îndepărtat, în indicarea perspectivelor de dezvoltare a ştiinţei şi a tehnicii, a fost transpusă pe tărîm polonez de către Wladislaw Uminski, autorul multor romane ştiinţifico-fantastice, printre care unul despre lupta cu morsele („Invingătorul oceanului", 1890), altele despre curajoase expediţii aeriene („Cu balonul spre pol", 1894) sau chiar despre încercările de a intra în contact cu locuitorii altor corpuri cereşti („Pe altă planetă", 1895).

Literatura ştiinţifico-fantastică de tip astronautic, atît de populară astăzi, a fost iniţiată la începutul secolului XX prin mai sus amintitul roman-trilogic al lui Jerzy Zulawski, *care are drept temă prima expediţie fantastică a oamenilor în Lună.*

În perioada dintre cele două războaie mondiale, în afară de legătura amintită ce există între literatura fantastico-ştiinţifică şi utopie în opera lui Jan Karczewski, *un alt fenomen interesant a oferit creaţia lui* Stefan Grabinski. *Ea se bazează pe convenţia fantasticului ororii şi al insolitului, care are tradiţii la fel de vechi în literatura poloneză ca şi literatura ştiinţifico-fantastică, cu rădăcini încă la începutul secolului al XIX-lea, cînd, între anii 1803 şi 1815,* Jan Potocki *şi-a scris ciudatul roman „Manuscrisul găsit la Saragossa".*

In unele povestiri, în special în „Problema din Czelawa" (1819), despre doi fraţi gemeni, dintre care unul este psihiatru, iar celălalt un bandit, dar care au o conştiinţă comună, Grabinski leagă cu succes elementele straniului cu cele ştiinţifico-fantastice.

Astfel, cu mult încă înaintea celui de-al doilea război mondial, literatura ştiinţifico-fantastică poloneză a putut să se mîndrească cu o mare diversitate a formelor şi cu un nivel literar ridicat. Nu s-au dat în lături de la o astfel de creaţie nici cei mai iluştri scriitori, ceea ce a condus la faptul că principala direcţie de dezvoltare nu a fost cea a literaturii de divertisment, ci a unei creaţii profund artistice, cu o bogată problematică ideologică şi morală.

După război, continuarea acestei tradiţii şi culturi literare a revenit lui Stanislaw Lem. *Progresul tehnico-ştiinţific rapid, noile cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii au provocat o creştere a interesului pentru literatura fantastico-ştiinţifică, creştere observată pe scară mondială, ceea ce a contribuit ca opera lui Lem*

să ajungă operativ în traducere la cititorii din străinătate, uimindu-i prin diversitatea temelor și prin nivelul artistic ridicat al realizării. Dacă Lem și-a cucerit o popularitate și o apreciere mai mari peste hotare decît în Polonia, și lucrurile stau chiar așa, aceasta se datorește, desigur, faptului că literatura științifico-fantastică poloneză are la activul ei o lungă cale de dezvoltare, după cum s-a văzut și din caracterizarea de mai sus.

Minunatele tradiții ale unor domenii nu sînt întotdeauna factori favorizanți pentru dinamica dezvoltării lor. Trebuie mult curaj ca să ieși în arena pe care cîndva au stăpînit-o mari maeștri, iar un curaj și mai mare pentru a te situa la nivelul acestora. Succesul pe scară mondială al lui Lem, care a contribuit și în Polonia la redeșteptarea interesului cititorilor pentru literatura științifico-fantastică, a început totodată să influențeze ca o frînă asupra apariției de noi talente. De aceea, în istoria literaturii științifico-fantastice poloneze de după război, concursul internațional pentru povestiri științifico-fantastice organizat din inițiativa revistelor de popularizare a științei și tehnicii din țările comunității socialiste trebuie apreciat ca un eveniment. Lansat în 1962 de revista „Mlody Technik", acest concurs a adus rezultate foarte interesante; pentru unii scriitori tineri și puțin cunoscuți el a fost o verificare a valorii lor, iar amatorilor le-a oferit posibilitatea să debuteze.*

În ultimul deceniu, literatura științifico-fantastică poloneză s-a îmbogățit nu numai cu noi nume, dar și cu interesante individualități scriitoricești, care au adus noi elemente în această literatură.

Konrad Fialkowski, *paralel cu viziunile sale curajoase de viitor, strîns legate însă de realizările efective ale științei, a introdus în creația sa, poate în modul cel mai realizat, atmosfera laboratoarelor și a institutelor de cercetare.* Andrzej Czechowski, *la rîndul său, a descoperit pentru acest gen forma povestirii filozofice, în mod tradițional legată de raționalism.* Janusz Zajdel *introduce cu pricepere în lucrările sale firul științifico-fantastic senzațional, iar* Witold Zegalski *folosește cu succes elemente de umor în povestirea științifico-fantastică.*

Autorii amintiți nu încheie lista tinerilor creatori contemporani polonezi de literatură științifico-fantastică, iar inițiativele acestei foarte tinere generații scriitoricești dau dovada capacității lor de a se situa alături de Lem pe talgerul balanței celor două secole de tradiție în acest gen atît de popular.

Zbigniew PRZYROWSKI
redactor-șef al revistei „Mlody Technik"

** În Polonia; în România acest concurs a fost organizat de revista „Știință și tehnică" (n.r.).*

A cincea dimensiune

de KONRAD FIALKOWSKI

Se afirmă că sînt suficiente patru coordonate pentru a determina propria poziție în spațiu și timp. De aceea, încep această ciudată istorisire cu coordonatele. Firește, nu trebuie să-i dați crezare. De altfel, nici nu i-ați da, oricît m-aș strădui să vă conving...

Era într-o toamnă, o toamnă care acum, cînd scriu aceste rînduri, aparține trecutului.

Cu aceasta v-am prezentat coordonata timpului. Acum să prezentăm și locul. Povestea începe într-o mică sală de redacție. Stăteam la birou și țăcăneam la mașină un reportaj. Nu-mi mai aduc aminte despre ce era vorba; nici nu are vreo importanță. E suficient să arăt că mă aflam la redacție, în plin centrul orașului. Pe stradă goneau autovehicule și tramvaie puternic luminate, iar de la cinematograful de peste drum oamenii ieșeau grăbindu-se spre stație. De undeva, de la un etaj de mai sus, răzbătea muzică de radio. În clipa aceea s-a pornit totul. Sună telefonul.

— Salut, Jasiu! Ce bine că te-am găsit!

Era Kopot, fizicianul.

— Ce mai faci? Ce s-a-ntîmplat?

— Aparatul meu e gata.

— Mă bucură, dar despre ce e vorba?

— Păi, despre titrom.

— Aha! spusei atunci, dar probabil nu prea entuziasmat, deoarece Kopot părea jignit.

— N-ai vrut chiar tu să participi la experimentarea titromului? Peste cîteva minute încep... la institut. Mă scuzi că-ți spun asta atît de tîrziu, abia acum, dar înțelegi și tu cum stau lucrurile cînd pregătești un experiment. Ai nevoie de două ori mai mult timp decît îți stă de obicei la dispoziție. De data aceasta s-a petrecut la fel. În schimb, sper că probele vor fi încununate de succes. Și atunci, mă-nțelegi, ai asigurată o bombă de pagina întîi.

— Bine, bine, dar cel puțin spune-mi la ce folosește acel... cum îi zice...

— Titrom.

— ...exact! La ce folosește acel titrom?

— Vino și-ai să vezi.

— Mă tem că n-o să-nțeleg mare lucru.

— Ai să-nțelegi, nu încape nici o îndoială. În orice caz, rezultatele vor fi pentru tine o revelație... de altminteri vor însemna o revelație pentru toată lumea.

— Ia laudă-te mai puțin și spune-mi măcar o vorbă, două... Să nu apar cu totul ignorant în fața colegilor tăi. Nu uita: a fi

prietenul unui om cu renume obligă, cu atît mai mult cînd omul cu renume este un fizician.

— Era cît pe-aci să mă convingi, dar e foarte tîrziu. N-am timp. Trebuie să-ncep experienţa. Vino şi-ai să vezi. Pe curînd, te aştept!

— Vin imediat! am mai rostit cu glas tare în receptor.

Mi-am luat din cuier paltonul şi am ieşit în fugă. Afară bura, iar tălpile de plastic ale încălţămintei mele lunecau pe dalele umede ale trotuarului. Lumina felinarelor răzbătea difuză prin ploaia măruntă. Cauciucurile automobilelor împroşcau cu zgomot apa ce şiroia pe asfalt. În vitrina luminată a cafenelei de peste drum stătea o vază uriaşă cu crizanteme mov. M-am oprit la bordură, încercînd să opresc un taxi. Primul ocupat, încă unul ocupat... În sfîrşit, unul încetineşte cursa şi se îndreaptă de la mijlocul străzii spre margine. S-a oprit în dreptul meu.

— La Institutul de..., am spus şoferului.

Felinarele, tramvaiele rămîneau în urmă, rînd pe rînd. S-au perindat apoi şiruri lungi de magazine, de reclame cu neon, nişte grădini, o alee de castani cu frunzele îngălbenite căzute pe asfalt. În sfîrşit, iată şi poarta de intrare a institutului. Dincolo de geamul oficiului, portarul, un bătrînel cu barbă ţepoasă şi căruntă, dormita. Am bătut în geam.

— Puteţi să-mi spuneţi cum ajung în laboratorul doctorului Kopot?

— Desigur, desigur.

Bătrînelul se ridică de pe scaun.

— Pe unde o iau?

— Chiar pe aici. Urcaţi scările la etajul întîi, mergeţi apoi la stînga pe coridorul cel lung..., a treia uşă pe dreapta; acolo este laboratorul.

— Mulţumesc...

Nu eram chiar atît de convins că l-am înţeles bine, dar am pornit-o în sus pe scară. Iată-mă la etajul întîi, coridorul, uşa cu pricina. Aici. Probabil aici. Am intrat. Încăperea era pustie, întunecoasă. Doar printr-o uşă întredeschisă pătrundea un fascicul îngust de lumină. În semiîntunericul ce învăluia totul, am putut observa în dreptul pereţilor nişte aparate. Grămezi de cablu acopereau duşumeaua, pierzîndu-se undeva, în sala luminoasă. Călcînd cu grijă printre ele, am ajuns la uşă. Dincolo de aceasta, la doi paşi de mine, se vedea jos o mare placă metalică. La lumina reflectorului, părea să fie punctul central al sălii. Spre acest punct erau îndreptate boturile cîtorva aparate ciudate, aşezate de jur împrejur. Mai încolo, de-a lungul pereţilor, sclipeau luminiţele unor panouri de control. În dreptul lor l-am descoperit pe Kopot alături de alţi cîţiva bărbaţi în halate albe. Discutau atît de înfierbîntat încît din depărtare aveai impresia că se ceartă. Cuvintele nu le auzeam. Se pierdeau în zumzetul de bas al transformatoarelor. Nu m-au observat deloc. Voiam să ajung la ei, dar mă temeam să mă apropii de ciudatele aparate. Pînă la urmă m-am hotărît pentru drumul cel mai scurt, peste placa metalică. N-am apucat decît să pun piciorul pe ea, şi luminiţele de pe panouri începură să joace. Ca la comandă, toţi s-au întors către mine. Am văzut clar faţa lui Kopot schimonosindu-se de spaimă. Am vrut

să mă dau înapoi, dar n-am mai reuşit. Am simţit cum o căldură mi-a străbătut tot trupul, pătrunzînd pînă la ultimele-i celule. În faţa ochilor mi-a apărut o pată albă, orbitoare, mai luminoasă decît soarele. Mi-am pierdut echilibrul. Apoi s-a făcut întuneric şi am căzut.

Zăceam pe placa metalică. Îi simţeam răcoarea sub degete. În laborator luminile erau stinse şi n-am mai văzut pe nimeni. În liniştea sinistră ce se lăsase, lumina lunii proiecta crucile ferestrelor pe duşumea. Ce s-a întîmplat cu Kopot şi cu toţi ceilalţi ? Doar nu i-am omorît ! Vreo electrocutare... În definitiv, n-aveam de unde să ştiu ce se poate întîmpla. Mi-am îndreptat privirile spre locul unde au stat ; făcînd un efort, căutam să descopăr pe duşumea contururile halatelor albe. Nu, acolo fără îndoială nu zăcea nimeni. În tot laboratorul nu era nimeni. NIMENI !

M-am ridicat cu grijă. Am încercat să înţeleg ce s-a întîmplat şi mi-am dat seama pe moment că mă cuprinde frica. Încetişor, pas cu pas, privind în toate părţile, m-am retras spre uşă. Am apăsat pe clanţă. Era închisă. Să fi nimerit într-o capcană ? Simţeam cum picături de sudoare rece mi se prelingeau pe frunte. Într-un colţ al laboratorului, trozni ceva. N-am mai rezistat. Am început să bat în uşă din toate puterile. Ecoul bătăilor a străbătut coridoarele, dar eu continuam să bat ca ieşit din minţi. Deodată m-am oprit. Poate că uşa cealaltă, pe care am intrat, era deschisă. Doar cablurile... În cîteva salturi eram la uşă. Era închisă. În ciuda tuturor eforturilor mele, nici nu s-a clintit. Ceea ce m-a intrigat în mod deosebit a fost dispariţia cablurilor.

În clipa aceea, de undeva de afară, de pe coridor, am auzit paşi sau, mai precis, un tîrşîit încet. O cheie scîrţîi în broască, uşa se întredeschise şi, prin crăpătură, a pătruns o dîră de lumină. Cineva a intrat şi a întors comutatorul. Orbit de lumină am clipit din ochi. În colţ stătea bătrînul din loja portarului.

— Ce faci aici ? De unde ai apărut ?

În ochii lui puteai citi o uimire neobişnuită.

— Unde-i... Kopot ? am întrebat, bîlbîindu-mă.

— La ora asta, desigur, doarme acasă. Dar ce cauţi dumneata aici ?

— Kopot mi-a dat întîlnire aici.

— Cum, la ora unu noaptea ?

— Bineînţeles că nu...

— Dar cum ai pătruns aici ?

Bătrînul se uită bănuitor la fereastră.

— Chiar dumneata mi-ai dat drumul cu cîteva minute în urmă.

Bătrînul mă privi de parcă acum m-ar fi văzut pentru prima oară. M-a măsurat atent o clipă, căutînd parcă să-şi dea seama cu cine are de-a face. Apoi spuse calm :

— Vrei să mă prosteşti ? Nu ţine. N-ai avut pe unde să pătrunzi aici, deoarece peste tot este închis. Cel mult să fi rămas de aseară. Recunoaşte... Multe se mai întîmplă în viaţă...

Un rînjet ce voia să fie un zîmbet îi acoperi faţa, dezvelindu-i dantura stricată.

— Dumneata vrei să mă prostești pe mine. Doar cu zece minute înainte am intrat aici și chiar dumneata mi-ai dat drumul. În definitiv, spune-mi, unde este Kopot ?

În momentul acela mi-am dat seama că nu vorbesc, ci țip cu glas tare.

— Ți-am spus. La ora asta, probabil, doarme.

— Doar l-am văzut cu cîteva clipe în urmă.

— N-aveți decît să-i telefonați și să verificați, spuse bătrînul cu o politețe suspectă.

— De ce să-i telefonez acasă ? Chiar dacă a ieșit acum, n-avea cînd să ajungă.

— Alt sfat nu vă pot da.

— A ieșit doar acum un minut ?

— Cînd l-am văzut eu plecînd era ora 11 înainte de amiază. La ora unu noaptea nu este niciodată la institut.

— La cît ai spus ?

— La ora unu !

Mă uitai la ceas.

— Dar acum este abia ora zece.

De data aceasta, bătrînelul se dădu cițiva pași înapoi.

— Trebuie să-i telefonați numaidecît, începu el pe un ton de extremă politețe, dar ferm. Să plecăm de aici, vă conduc imediat.

Deschise ușa și-mi dădu drumul s-o iau înainte. Cînd a închis-o a fost mereu atent să nu se întoarcă la mine cu spatele.

Telefonul era în lojă. Am format numărul lui Kopot. Am auzit țiriitul aparatului. A sunat mult. Un minut și mai bine. În sfîrșit, cineva ridică receptorul.

— Cu doctorul Kopot... am început să spun.

— La telefon, răspunse o voce de om trezit dintr-un somn profund.

— Aici Jasiu. M-ai invitat, am venit și cînd colo...

— Unde te-am invitat ? Tonul somnoros din glasul lui Kopot cedă locul unei nerăbdări evidente.

— M-ai invitat la o experiență, am venit...

— Despre ce fel de experiență vorbești ?

— Nu știu, mi-ai spus că e vorba de o bombă...

— Jasiu, dacă, într-adevăr, a fost vorba de ceva, apoi aceasta nu-i un motiv să mă trezești în miez de noapte...

— Doar tu însuți ai vrut să viu imediat.

— Jasiu, ai tras la măsea. Se poate întîmpla oricui. Dar acum vreau să dorm. Te rog nu mai suna. Mîine am de lucru. Încep dis-de-dimineață.

— Doar la șapte, tu însuți ai...

— A fost, fără îndoială, altcineva... Jasiu, te rog, prietene, du-te și te culcă !

— Pentru ce m-am deplasat atunci la institut ?

— Cum, ești la institut ? De unde telefonezi ?

— Din loja portarului.

La celălalt capăt al firului, Kopot păstră o clipă de tăcere, apoi, cu glasul său obișnuit și calm, spuse :

— Dă-mi, te rog, portarul la aparat.

Am dat receptorul bătrînelului care stătea alături. Kopot îi tot vorbea, iar bătrînelul nu făcea decît să repete într-una:

— Aşa-i domnule doctor, aşa-i. Am înţeles.

Apoi îmi înmînă ceremonios receptorul.

— Ascultă, Jasiu. Altă dată, te rog să-ţi faci glumele pe cont propriu. N-aş vrea deloc să se afle că prietenii mei stîrnesc după beţie scandal la institut. Ascultă, deci: i-am spus portarului că eşti un ziarist care scrii un reportaj despre paza de noapte şi, legat de aceasta, ai verificat vigilenţa lui; ai înţeles? Şi, acum, te rog, du-te acasă.

— Aş vrea doar să-ţi povestesc...

— Noapte bună!

Kopot rosti cuvintele pe un ton decis, şi imediat după aceea se auzi pocnitura legăturii întrerupte. Aruncase receptorul în furcă. Nu mi-a mai rămas decît să ridic din umeri.

— Poftiţi, vă rog... vă deschid imediat poarta de la intrare.

Cu cheile în mînă, bătrînelul o luă înainte. De afară pătrunse aerul răcoros al nopţii. Deasupra scărilor de piatră se aprinse un bec. Am dat să ies.

— Vă rog să nu scrieţi însă cum m-aţi dus. În glasul bătrînului se citea rugămintea. Ştiţi, la bătrîneţe, pe om îl mai fură cîteodată somnul. Dar dacă s-ar afla, ar putea să mă concedieze...

— Nu... nu voi scrie, m-am bîlbîit.

— Vă mulţumesc din suflet. Totuşi să ştiţi, pe aici aţi trecut ca un... spirit.

Ca un spirit. Într-adevăr, am pătruns ca un spirit. Dar ce e mai rău, totul s-a-ntîmplat fără să-mi dau nici eu seama cum. Te pomeneşti că mi-a făcut Kopot figura! În definitiv, ce avea să mai spună acum? Şi-apoi, cum a reuşit să ajungă atît de repede acasă? Nu, asta e imposibil. Poate, totuşi, a avut dreptate, şi eu, pur şi simplu, m-am îmbătat. Interesant ar fi să ştiu în ce mod şi cînd. Da, nu-mi aduc aminte, dar asta încă nu-i o dovadă. Pe de altă parte, ţin minte cum s-au desfăşurat lucrurile şi încă într-un mod absolut logic. Doar Kopot mi-a telefonat şi m-a invitat. Urît din partea lui să nu recunoască. Probabil am zăcut pe placa aceea cîteva ore. Cînd am venit, ploua... Da, fireşte, am zăcut acolo cîteva ore. Nu pricep însă de ce nu m-au adus în simţiri. De ce nu m-au salvat. Sau poate au crezut că sînt mort şi au vrut numai să ascundă cadavrul. M-au lăsat în laborator şi au aşteptat o clipă favorabilă ca să mă scoată. Dar, în asemenea caz, acel Kopot e pur şi simplu un individ mîrşav. Auzi, să dormi în asemenea situaţii sau... să faci pe adormitul! Dar pentru ce să fi avut nevoie să ascundă cadavrul? În definitiv, un accident în cursul unei experienţe nu-i o crimă.

Cufundat în asemenea raţionamente am ajuns acasă. Omul de serviciu, după ce mi-a deschis poarta, m-a privit cu o atenţie neobişnuită.

— Să trăiţi! Să ştiţi, mi s-a părut că dumneavoastră aţi venit încă de-acum o oră. Mi-aţi răspuns chiar la salut.

Nu mă simţeam în apele mele.

— Vi s-a părut, probabil, i-am răspuns cît mai convingător posibil.

— Evident, se grăbi el să fie de acord cu mine. Altminteri nici n-avea cum să fie. Odată ce veniți acum, iar înainte n-ați coborît, înseamnă că atunci n-ați intrat... sau, mai degrabă, cel care a intrat nu erați dumneavoastră.

— Evident, i-am răspuns.

— Dar cine putea să fie ? se îngrijoră subit omul de serviciu.

L-am lăsat lîngă poartă să dezlege el singur enigma și, luînd liftul, am urcat la etajul al patrulea. Am întors cheia, am pătruns în coridorul întunecos. Ușa ce dădea în cameră era întredeschisă. Aveam impresia că cineva este înăuntru. M-am strecurat pe lîngă perete în cameră și am auzit în întuneric respirația grea a cuiva. Am făcut un salt spre comutator, poticnindu-mă în întuneric de niște ghete. Mi se părea că aud răsuflarea alături de mine, chiar lîngă urechi. Am întors comutatorul, am privit spre pat, în pat zăcea un om. Dormea. Cine putea să fie ?

Surprinderea mea era totală. M-am apropiat de pat și m-am uitat la fața lui. Am scos un țipăt. El tresări neliniștit. Da, nu încăpea nici o îndoială. Omul din pat eram eu.

Am luat-o la goană din locuință, sărind cîte două trepte deodată. Am ajuns jos. La poartă am sunat prelung. Omul de serviciu a ieșit, încheindu-și nasturii tunicii.

— Ce s-a-ntîmplat ? strigă uimit. Domnule redactor, ce s-a-ntîmplat ?

Nu i-am răspuns. Am ieșit în stradă și am alergat cît mă țineau picioarele. Undeva după colț staționau taxiurile. Am trîntit ușa unui vehicul și dintr-o răsuflare i-am spus șoferului adresa lui Kopot.

Ceea ce am putut vedea depășise toate capacitățile imaginației mele. Am văzut doar cu toată claritatea părul lui, adică al meu, nasul meu, chiar haina mea aruncată pe scaun. Nu mă îndoiam de fel că este vorba de o părticică din întîmplările serii de astăzi. Dezlegarea lor trebuia să se afle în mîinile lui Kopot.

Am sunat lung la ușa lui, dar nimeni n-a răspuns. În sfîrșit, am auzit pași. În ușă a apărut Kopot în halat.

— Din nou ești tu, îmi răspunse el în loc de salut, ți-am spus doar să te duci să te culci.

— Ascultă ! Trebuie să mă lămurești asupra unor lucruri. Dar, înainte de toate, trebuie să mă crezi că n-am luat picătură de alcool în gură.

— Cui vrei tu să-i spui asta, Jasiu ?

Kopot clipi semnificativ din ochi.

— Pe cuvîntul meu îți spun, n-am băut.

Kopot se uită la mine pătrunzător.

— Pînă acum n-ai ținut niciodată să fii socotit un abstinent. Ia suflă ! Într-adevăr, n-ai băut. Dar în acest caz ce cauți aici ? Sau ți s-a-ntîmplat ceva deosebit ?

Am simțit în glasul său o notă de neliniște.

— Haide, intră !

— Nu-mi dau seama dacă s-a-ntîmplat ceva important, dar, oricum, este ceva extraordinar și de neînțeles, i-am trîntit-o pe loc.

— Spune !

— Spune-mi tu întîi dacă ţi-ai dat azi întîlnire cu mine la ora şapte.
— Nu!
— Dar ai fost la institut?
— Nu. Am fost la adunarea Asociaţiei astronauţilor.
— Totuşi m-ai invitat la experienţele cu acel aparat... cum naiba îi spune?
— A, de titrom vorbeşti?
— Întocmai, deci m-ai invitat?
— Nu te-am invitat, dar, într-adevăr, am avut intenţia...
— Ei bine, cine m-a invitat atunci? Dar asta încă nu-i cel mai surprinzător lucru. Dar ce ai să spui de faptul că te-am văzut după ora şapte la institut?
— Ţi s-o fi părut...
— De acord, dar, haide, explică-mi, dacă poţi, de ce, intrînd în casa mea, găsesc în propriul meu pat, pe cine crezi? Pe mine însumi, deşi stăteam în picioare alături.
Vedeam că faţa lui Kopot se înviora pe măsură ce rosteam aceste cuvinte.
— Vasăzică funcţionează... rosti el aproape entuziasmat.
— Nu ştiu ce-ţi mai funcţionează, dar spune-mi, te rog, aiurez ori am înnebunit de-a binelea...
— Nu, deloc. Dă-mi voie, Jasiu, să te îmbrăţişez. Mi-ai adus o ştire fantastică. Nimic nu m-ar fi putut bucura mai mult. Este cu adevărat o zi mare. Vino! Haide să ne cinstim cu un păhărel cu vin.
Kopot se-ndreptă spre bar, îl deschise şi scoase o sticlă. L-am privit cu o nemărginită uimire. De cînd îl cunoşteam pe Kopot, ştiam că era un abstinent sută la sută. Nu puteai să-l ademeneşti cu nimic. Deci şi vinul cu pricina trebuia încadrat printre evenimentele ciudate ale zilei.
— Nu ştiu de ce te bucuri atîta, i-am răspuns, după ce m-am calmat puţin. Faptul că am întîlnit un alter ego nu mi se pare de fel motiv de încîntare.
— Tu nu poţi înţelege, dar asta e un semn, aproape o garanţie că experienţele mele vor fi încununate de succes.
— Cum, azi nu ţi-au reuşit?
— Azi n-am făcut experienţe. Voi face duminică.
— Săptămîna viitoare?
— Nu, aceasta.
— Cum aşa?
— Pur şi simplu fiindcă azi este joi.
M-am uitat la el cu o privire tîmpă.
— Doar...
— Ce doar? Ziua de joi a trecut de cîteva zile sau va fi peste cîteva zile. Asta ai vrut să spui?
— Hm... da...
— Ţi-am spus doar...
— Kopot!!!

Numele îl rostise altcineva decît mine. M-am întors brusc. În cameră se mai aflau doi bărbaţi.

— Kopot, nu-ţi dai seama ce faci ?

— Vai... faţa lui Kopot deveni cenuşie şi inexpresivă.

— Nu e nevoie de nici o explicaţie, Kopot ; ai vrut să-i povesteşti totul.

— Mare savant..., mare fizician, să-ţi vină să rîzi nu alta ! completă celălalt.

— Eu... nu i-aş fi spus nimic...

— Ajunge că l-ai transferat în timp. Se pare că ai uitat de tot că ai venit aici ca bursier pentru studiul istoriei... Începi să te crijezi în geniu al epocii lor.

— Ei bine, domnilor, i-am întrerupt, ce-nseamnă toate astea ?

— Nu ne deranja, băiete ! Sîntem prieteni vechi ai lui Kopot. Zîmbi. Te-ai purtat urît, Kopot. De vinul acela nici nu mai vorbesc. Te-ai sălbăticit...

— Dacă nu apăream la timp, ne-ai fi făcut o figură ca aceea pe care şi-a permis-o cîndva Eliasz.

— Da' de unde, şi apoi la ceea ce te referi ţine de cu totul altă epocă.

— Cîteva mii de ani mai devreme sau mai tîrziu nu schimbă esenţa lucrurilor. Şi el afirma că n-a făcut nimic, doar că a planat puţin pe antigravitoni. Iar despre aceasta se mai vorbeşte şi astăzi.

— Fiţi atenţi ! i-a întrerupt Kopot. Jasiu ne ascultă.

— N-are importanţă. După ultimele experienţe din America ştim doar că şi atunci cînd se cunoaşte cîte ceva despre noi, nimeni nu crede.

— El e ziarist...

— Nu face nimic. În această epocă oamenii de ştiinţă oricum nu-l vor lăsa să vorbească. Am o idee, Uon, spuse primul necunoscut, întorcîndu-se către celălalt. Propun să facem cu el o a doua experienţă. Ştie, totuşi, cîte ceva.

— Ai verificat cine a fost fiul său, nepotul ?

Acest fel al lor de a vorbi m-a scos puţin din sărite.

— Poate îmi spuneţi, în sfîrşit, despre ce este vorba ? Ascultă, Kopot, de unde ţi-au venit tipii ăştia...

— Lasă-mă în pace, Jasiu ! spuse Kopot, vădit enervat.

— Imediat îţi explic, Jasiu. Acela pe care-l chema Uon îmi zîmbi şi spuse : Kopot, acest prieten scump al nostru, este specialist în probleme de sociologia epocilor trecute. Şi a fost trimis, primind o bursă, să studieze secolul XX.

— Trimis ? De unde ?

— Din epoca noastră, a viitorului... Şi nu s-a obosit prea tare. S-a adaptat vieţii secolului XX. Vezi, un vin ca acesta este de neconceput în epoca noastră. Apoi, scumpului nostru Kopot i-a venit ideea de a construi un titrom... De aici nu trebuie trasă concluzia că e un mare savant. Asemenea titromuri construiesc la noi şi copiii de grădiniţă. Voia să cerceteze reacţiile oamenilor

secolului vostru în legătură cu această descoperire, oricum interesantă pentru voi. Evident, nu era vorba despre o transferare a oamenilor în timp. Transferîndu-te pe tine, a abuzat de încrederea noastră.

— Dar el a pătruns acolo doar întîmplător, într-adevăr, întîmplător...

— Trebuia să te asiguri împotriva unei astfel de eventualităţi... Nu-i aşa, Nous? Oamenii epocii noastre răspund pentru greşelile lor.

— Nu înţeleg, am răspuns ferm.

— Ce nu înţelegi? se miră Nous.

— Această... transferare în timp.

— Aha, asta e simplu. Teoria elementară a „salturilor". Trăim într-un spaţiu normal, cvadridimensional. Oamenii epocii voastre ştiu să se deplaseze doar în cadrul a trei dimensiuni, iar timpul se scurge pentru ei mereu „înainte".

— Şi ce e de mirare în asta?

— Tocmai asta e. Prin intermediul celei de a cincea dimensiuni poţi să te deplasezi în orice punct al spaţiului cvadridimensional... Poţi ajunge în viitor, în trecut, în ziua naşterii mamei, în epoca glaciaţiunii sau în timpuri şi mai îndepărtate...

— Cum te poţi deplasa în ceva ce nu există? Doar n-o să-mi spuneţi că ziua de ieri există...

— Evident că există, aşa cum există şi cea de mîine.

— Aiureală! am răspuns, rîzînd în nas acestui Nous, lucru care însă nu l-a impresionat deloc.

— Aşteaptă. O să-ncerc să-ţi explic printr-o analogie. Închipuie-ţi că mergi pe o cărare ce străbate nişte cîmpuri. Mai imaginează-ţi că nu eşti în stare să te priveşti, oricît de dornic ai fi s-o faci. Deci mergi pe acea cărare, şi lîngă ea creşte un copac. Ştii că el există, atunci cînd te apropii de el; pur şi simplu îl vezi. Dar cînd ai trecut de el, încetează să mai existe pentru tine. Niciodată n-ai să-l mai vezi fiindcă nu eşti în stare să te-ntorci. Pentru tine a dispărut, asemeni zilei de ieri...

O clipă m-am gîndit încordat, iar apoi am întrebat:

— Deci afirmi că nu sîntem în stare să ne-ntoarcem în timp, spre ziua de ieri, aşa cum exemplificativ spuneai despre omul tău că n-a putut să se întoarcă pentru a vedea copacul...

— Excelent! Asta e. Este cazul să ştii că, în general, „poţi să te întorci", dar lucrul, fireşte, nu este chiar atît de simplu. Trebuie să ştii cum „să te întorci" în timp. „Întorcîndu-ne", noi nu putem modifica absolut nimic în lumea voastră, deoarece urmările s-ar repercuta în viitor şi ar modifica lumea...

— Cum aşa, s-o modifice?

— Tocmai în asta constă faimosul „paradox al bunicului". Da, într-adevăr, tu încă n-ai cum să ştii ceva despre asta. Dar închipuie-ţi că te-ai transportat cu cîteva decenii în trecut şi ţi-ai asasinat bunicul la vîrsta la care nu era decît un băieţaş. Apoi

te-ntorci în vremurile tale și ce se dovedește: unul dintre părinții tăi n-a existat niciodată, deci tu nu te-ai născut...

— Absurd!

— Numai la prima vedere. Fiecare dintre oamenii epocii voastre știe că viitorul poate fi modelat. Ei bine, și trecutul poate fi modelat într-un mod absolut identic...

— Poate... Dar redacția nu va lăsa niciodată să apară așa ceva. Asemenea poveste nici măcar în sezonul castraveților n-o poți vinde...

Uon începu să rîdă bucuros.

— Da, așa-i cu ei. Dacă le povestești ceva, pur și simplu nu te cred. Ei singuri trebuie să verifice totul!

— Tocmai în asta constă forța speciei umane.

— Și gîndește-te numai: sîntem oameni, asta se vede. Dar, după părerea lor, asta-i prea puțin și de aceea ne socot niște intruși veniți de pe Marte, Venus sau din cine știe ce constelație. Or, faptul că sîntem oameni, că sîntem urmașii lor se impune de la sine. Posibilitatea apariției pe alte planete a unor ființe inteligente, asemănătoare la înfățișare cu omul, este infinit de puțin probabilă...

— Ei bine, îl întrerupse Kopot ridicîndu-se de pe scaunul său, după cele spuse pînă acum, puteți închina în liniște și voi cîte un pahar cu vin! Aceasta nu va cîntări deloc în balanța generală a greșelilor voastre...

— Eroare! Noi sîntem autorizați să experimentăm...

— Dar ați verificat ce se va-ntîmpla cu Jasiu după aceasta și cum îi poate schimba cursul vieții convorbirea de astăzi?

— Nu-ți face griji! E treaba noastră.

— În orice caz, dacă ceva s-ar schimba în perioada cercetată de mine, știu unde să caut vinovații.

Nous ridică din umeri, apoi Uon ieși. După o clipă se-ntoarse cărînd... pe Kopot: un alt Kopot, mort.

— Să nu te impresioneze, mi se adresă Nous, e numai o copie. N-a trăit niciodată. Este sintetică. Ce-i drept, raportat la situația voastră, este o copie destul de perfectă și, dispunînd de mijloacele voastre, nu se poate descoperi nici o deosebire între ea și Kopot. De aceea, mîine, medicul vostru va constata că Kopot a decedat de cord...

Nous rîse.

— Haide, e timpul!

Uon așeză copia pe canapea.

— Să mergem...

Am ieșit în balcon. Uon scoase ceva din buzunar și, în aceeași clipă, fără să se audă vreun zgomot, literalmente a apărut, deoarece n-am văzut de unde, un vehicul avînd forma unei uriașe meduze...

Uon dispăru în interior. Stăteam nehotărît, cînd, subit, Nous mi-a pus mîna pe umăr.

— Înghite asta! mi-a spus el, inmînîndu-mi o mică pilulă rotundă. Înghite-o, iar de rest avem noi grijă. Şi ai să te-ntorci de unde ai pornit...

Am înghiţit-o... şi m-am pomenit pe placa de metal a titromului. Oameni în halate albe stăteau în faţa panourilor, exact ca atunci. Unul dintre ei m-a observat.

— Daţi-vă jos de pe ecran! mi-a strigat.

— Cum, nu mi s-a-ntîmplat nimic? l-am întrebat apropiindu-mă de el.

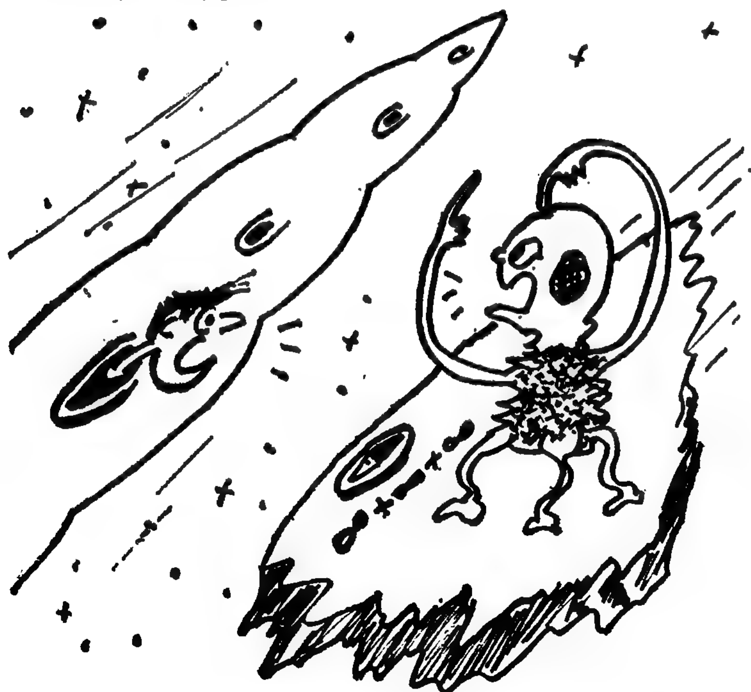
— Nu, nu funcţionează, dar e mai bine să nu vă suiţi pe ecran.

— Şi cînd puneţi în funcţiune aparatul?

— De îndată ce vine Kopot. Îşi privi ceasul. Nu ştiu de ce intîrzie. De o oră trebuia să fie aici şi încă n-a sosit.

În româneşte de **AL. PLĂIEŞU**

UMOR

— Hei, maestre, unde-i capătul universului?
— Mergi pînă la infinit şi apoi tot la stînga!

Desen de SANDU LUCIAN

Omul şi şarpele

de AMBROSE BIERCE

Adevărat e ce se povesteşte şi-i dovedit cu mărturia atitora de nu se mai află nimeni dintre cei învăţaţi şi înţelepţi carele să desmintă că ochiul de şarpe însuşire magnetică are — că cine cade sub stăpînirea-i e tras către dînsul împotriva voinţei sale şi piere înfricoşat din muşcătura acelei făpturi ticăloase.

I.

Întins comod pe o canapea, în halat şi papuci, Harker Brayton zîmbi citind fraza de mai sus în vechea carte **Minunile ştiinţei** a lui Morryster. „Singura minune în chestia asta, îşi spuse, e că cei învăţaţi şi înţelepţi de pe timpul lui Morryster au crezut asemenea prostii, respinse în zilele noastre chiar de cei mai ignoranţi".

Urmă un şir de reflecţii — căci Brayton era un om care gîndea —, apoi, inconştient, lăsă cartea mai jos fără să schimbe direcţia privirii. De îndată ce volumul îi ieşise din cîmpul vizual, ceva, într-un întunecat ungher al odăii, îi rechemă atenţia. Ceea ce văzu în umbra de sub patul său fură două mici puncte luminoase ce păreau să se afle la o distanţă de vreo doi-trei centimetri unul de altul. S-ar fi putut să fie răsfrîngeri ale luminii de gaz aerian de deasupră-i în capetele metalice ale unor cuie ; nu le prea dădu atenţie şi-şi reluă cititul. O clipă mai tîrziu, ceva — un impuls pe care nu-i dădu prin gînd să-l analizeze — îl îmboldi să aplece iar cartea şi să caute din ochi ceea ce văzuse adineauri. Punctele luminoase tot acolo erau. Strălucirea lor părea să fi sporit — luceau ca o lumină verzuie pe care mai înainte n-o observase. I se păru şi că se mai micşorează un pic — parcă erau niţel mai aproape. Totuşi încă prea se aflau în umbră încît să-şi dezvăluie unei atenţii indolente natura şi originea. Brusc, ceva în textul pe care-l citea îi sugeră un gînd ce-l făcu să tresară şi să lase cartea, pentru a treia oară, pe marginea sofalei, de unde, scăpîndu-i din mînă, se rostogoli şi căzu deschisă pe podea, cu coperta în sus. Brayton, în capul oaselor, aţintea o privire intensă în întunericul de sub pat, unde ciudatele puncte străluceau, cum i se părea, cu o văpaie sporită. Atenţia îi era acum pe deplin stîrnită ; privirea-i vie şi stăruitoare descoperi, aproape chiar sub bara de la piciorul patului, volutele unui şarpe mare — punctele de lumină erau ochii lui ! Capul său oribil, turtit, împins înainte dinspre spirala cea mai dinăuntru şi odihnindu-se pe cea mai din afară, era aţintit drept către el ; conturul fălcii mari, brutale şi al frunţii înguste, de fiinţă idioată, preciza direcţia uităturii lui răuvoitoare... Ochii nu mai erau simple puncte luminoase ; ei îşi sfredeleau privirea în ochii celuilalt cu un tîlc, cu o intenţie malignă.

II.

Un şarpe în dormitorul unei locuinţe din categoria cea mai bună, situată într-un oraş mare şi modern nu este, din fericire, un fenomen atît de obişnuit încît să fie cu totul inutilă o explicaţie. Harker Brayton, burlac în vîrstă de treizeci şi cinci de ani, aplecat către studiu şi trîndăvie, în oarecare măsură atlet, bogat, bucurîndu-se de simpatie şi de-o sănătate robustă, se înapoiase la San Francisco din călătorii în tot felul de ţări îndepărtate şi exotice. Gusturile lui, care dintotdeauna tinseseră niţel spre lux, sporiseră în exuberanţă din pricina privaţiunii îndelungi ; şi cum înseşi resursele marelui Hotel „Castle" erau neadecvate satisfacerii lor desăvîrşite, el acceptase bucuros ospitalitatea prietenului său, doctorul Druring, distinsul om de ştiinţă. Casa acestuia, impunătoare si de modă veche, situată într-un cartier astăzi obscur al marelui oraş, avea o înfăţişare exterioară de orgolioasă rezervă. Era evident că nu dorea să fie tulburat de nimeni şi se părea că dobîndise oarecare excentricităţi derivînd din izolare. Una dintre ele consta dintr-o „aripă" frapant de lipsită de orice legătură arhitecturală cu restul şi nu mai puţin neconformistă ca destinaţie ; pentru că era o combinaţie de laborator, menajerie şi muzeu. Aici se deda doctorul înclinaţiei spre ştiinţă a firii sale, în cercetarea acelor forme ale vieţii animale care-i captivau interesul şi-i satisfăceau gustul pornit — trebuie mărturisit aceasta — mai degrabă către tipurile inferioare. Pentru ca unul dintre cele superioare să-i atragă cu promptitudine şi duioşie simţurile rafinate, trebuia cel puţin ca el să fi reţinut anumite caracteristici rudimentare înrudindu-l cu „balaurii erei primare", să fie, adică, o broască rîioasă sau un şarpe. Simpatiile sale ştiinţifice erau, hotărît, reptiliene ; iubea tipurile vulgare ale naturii şi se da drept un Zola al zoologiei. Soţia şi fiicele lui, neavînd avantajul de a-i împărtăşi luminata curiozitate privitoare la lucrările şi mijloacele făpturilor născute sub steaua nenorocului, erau cu inutilă severitate surghiunite din ceea ce el numea Şerpăria şi condamnate la frecventarea propriei lor speţe, deşi, pentru a îndulci rigorile soartei lor, el le îngăduia, din marea sa bogăţie, să întreacă reptilele în somptuozitatea cadrului şi să strălucească într-o mai mare splendoare.

Din punct de vedere arhitectural şi „mobilier", Şerpăria era de o severă simplicitate, potrivită umilei condiţii a locatarilor ei, dintre care multora, într-adevăr, nu li s-ar fi putut cu încredere acorda libertatea necesară pentru savurarea deplină a luxului, pentru că aveau dificila particularitate de a fi vii. În propriile lor apartamente, totuşi, ei erau supuşi la un minimum de constrîngere personală — atît cît era compatibil cu protejarea lor de funestul obicei de a se înghiţi unul pe altul — şi, după cum gazdele nu omiseseră a-l informa pe Brayton, constituia mai mult decît o tradiţie faptul că unii dintre ei fuseseră în diferite rînduri găsiţi în locuri ale casei unde nu le-ar fi fost plăcut să trebuiască a-şi explica prezenţa. În ciuda Şerpăriei şi a straniilor ei asociaţii — cărora, de fapt, le dădea prea puţină atenţie —, Brayton găsea viaţa la reşedinţa Druringilor foarte pe placul său.

III.

În afara unei spontane tresăriri de surpriză și a unui fior de dezgust, Mister Brayton nu fu prea afectat. Primul gînd ce-i veni fu să sune după un servitor; dar, cu toate că șnurul clopoțelului atîrna confortabil în apropiere, el nu se clinti într-acolo; îi dădu prin gînd că acest gest l-ar putea supune suspiciunii de frică, pe care, hotărît, n-o simțea. Era mai acut conștient de extravaganța situației decît de primejdiile ei; o găsea revoltătoare, însă absurdă.

Reptila era dintr-o specie necunoscută lui Brayton. Lungimea nu i-o putea decît presupune; corpul, în partea cea mai voluminoasă care se vedea, părea să aibă grosimea unui antebraț omenesc. În ce fel putea acest șarpe să fie primejdios, admițînd că ar fi nociv? Era oare veninos? Era cumva un boa constrictor? Brayton n-avea destulă cunoaștere a semnalelor de alarmă ale naturii încît să-și poată răspunde.

Chiar fără să fie primejdioasă, lighioana era, în tot cazul, sîcîitoare. Era cu totul nelalocul ei — o impertinență. Ca o piatră de inel nevrednică de montajul ei. Chiar și gustul barbar al epocii și al țării noastre, care încărcase pereții încăperii cu tablouri, podeaua cu mobilă și mobila cu bibelouri, nu făcea indicat acest loc pentru fărîma de viață sălbatică a junglei. Și-apoi — ce idee insuportabilă! — exalările răsuflării sale se amestecau cu atmosfera pe care însuși Brayton trebuia s-o respire.

. Aceste gînduri se alcătuiră cu mai multă sau mai puțină precizie în mintea lui Brayton și dădură naștere acțiunii. Procesul era ceea ce numim înțelegere și decizie. Așa se face că sîntem înțelepți și neînțelepți. Așa se face că frunza veștedă, la o adiere de toamnă, dovedește mai multă sau mai puțină inteligență decît semenele ei după cum cade în țărînă sau pe apa lacului. Enigma acțiunii omenești rămîne deschisă: ceva ne contractă mușchii. Are vreo importanță că dăm schimbărilor moleculare preliminare numele de voință?

Brayton se sculă în picioare și se pregăti să se depărteze de șarpe de-a-ndăratelea și binișor, fără să-l tulbure, de era posibil, și apoi să iasă pe ușă. Așa se retrag oamenii dinaintea celor mari, căci mărirea e putere, și puterea este amenințare. Știa că poate păși fără greș de-a-ndăratelea. În cazul în care monstrul l-ar fi urmărit, același gust care tapetase pereții cu tablouri se îngrijise, consecvent, și de-o garnitură de ucigătoare arme orientale, dintre care putea pune mîna pe una pentru a face față situației. Între timp, ochii șarpelui ardeau cu o răutate mai nemiloasă decît înainte. Brayton desprinse piciorul drept de podea pentru a face un pas înapoi. În acea clipă simți o puternică aversiune de a face această mișcare.

„Am reputația că-s curajos, gîndi el. Nu este curajul, așadar, mai mult decît orgoliu? Pentru că nu este nimeni de față de care m-aș putea rușina, o să mă retrag?"

Își consolida cu mîna dreaptă echilibrul pe spătarul unui scaun, cu piciorul suspendat.

— Prostii! exclamă, nu sînt chiar atît de laș încît să mă tem a trece în sinea mea drept speriat.

Ridică piciorul ceva mai sus, îndoind ușor genunchiul, și-l aruncă hotărît spre podea, la cîțiva centimetri în fața celuilalt. Nu-și putea da seama cum se întîmplase asta. O încercare cu piciorul stîng avu același rezultat; iarăși îl așezase înaintea celui drept. Mîna care ținea spătarul scaunului se încleșta pe el; brațul era rigid, întinzîndu-se oarecum înapoi. S-ar fi putut spune că-i era silă să se depărteze din pozița sa. Capul malign al șarpelui sta tot aruncat înainte, dinspre spirala interioară, ca și adineauri, cu gîtul la același nivel. Nu se mișcase, dar ochii îi erau acum scîntei electrice, radiind o infinitate de ace luminoase.

Omul era de-o paloare cenușie. Iarăși făcu un pas înainte —, și încă unul, tîrînd puțin după sine scaunul, care, cînd în cele din urmă îi dădu drumul, căzu pocnind pe podea. Omul gemu; șarpele nu scoase nici un sunet și nu se clinti, dar ochii îi erau doi sori cu lumină orbitoare. Reptila însăși se găsea total umbrită de ei. Emiteau, în culori bogate și vii, inele crescînde, care, ajunse la cea mai mare expansiune, se topeau pe rînd ca baloanele de săpun; păreau să se apropie pînă în obrazul lui — și îndată erau la o distanță imensă. Brayton auzea undeva zvîcnetul permanent al unei tobe mari, cu discontinue țîșniri de muzică îndepărtată, neînchipuit de dulce, ca tonurile unei harpe eoliene. Știa că este melopeea răsăritului de soare a statuii lui Memnon și gîndi că sta printre trestiile de pe malul Nilului, ascultînd, cu simțirea exaltată, acel imn nemuritor ce venea către el prin tăcerea secolelor.

Muzica încetă sau, mai degrabă, se prefăcu pe nesimțite în bubuitul îndepărtat al unei furtuni în descreștere. Un peisaj scînteind în soare și în ploaie se așternea înainte-i, peste care se întindea un curcubeu în culori vii, cuprinzînd în imensu-i arc o sută de cetăți vizibile. La mijlocul acestui cuprins, un șarpe uriaș, purtînd o coroană în creștet, își înălța capul din voluminoasele-i volute alăturate și-l privea cu ochii mamei sale moarte.

IV.

Brusc, acest peisaj încîntător păru a se înălța iute, ca o cortină de teatru, și pieri în gol. Ceva îl izbi tare peste obraz și peste piept. Se prăbușise pe jos; îi curgea sînge din nasul sfîșiat și din buzele zdrelite. Cîtva timp rămase năuc și buimăcit, zăcînd cu ochii închiși, cu fața la podea. După cîteva clipe își reveni — și atunci știu că această cădere, abătîndu-i privirile, rupsese vraja care-l ținea captiv. Avea sentimentul că acum, ferindu-și ochii, avea să fie în stare să se retragă. Dar gîndul la șarpele ce pîndea la cîțiva zeci de centimetri de capul său — poate pe cale să sară asupră-i și să-i azvîrle spiralele în jurul gîtului — era prea hidos! Își înălță fruntea, își aținti iar privirea în acei ochi siniștri și iar fu în robie.

Șarpele nu se clintise și părea să-și fi pierdut oarecum puterea asupra imaginației sale; somptuoasele amăgiri ce le avusese cu cîteva clipe înainte nu se repetară. Sub fruntea aceea plată și goală de gîndire, doar ochii ca mărgeaua sticleau, ca și la început, cu o expresie nespus de răutăcioasă. Ca și cum jivina sigură de izbînda ei, s-ar fi hotărît să nu mai folosească alte viclenii ademenitoare.

Acum se desfăşură o scenă groaznică. Omul, aşternut pe podea, la nici un metru de vrăjmaşul său, îşi ridică partea de sus a trupului, proptindu-se în coate, cu capul zvîrlit înapoi, cu picioarele întinse în toată lungimea. Faţa îi era albă printre petele de sînge; ochii — căscaţi din cale afară. La gură avea spume ce-i picau în stropi de pe buze. Corpul îi era frămîntat de convulsii puternice, care mai că semănau cu nişte unduiri şerpeşti. Se îndoia din mijloc, tîrîndu-şi picioarele dintr-o parte într-alta. Şi fiecare clipă îl aducea mai aproape de şarpe. Îşi împingea mîinile înainte ca să se proptească în ele pentru a se da înapoi şi, totuşi, înainta necontenit, pe coate.

V.

Doctorul Druring şedea cu soţia sa în bibliotecă. Savantul se afla într-o rară bună dispoziţie.

— Am obţinut chiar astăzi, prin schimb cu un colecţionar, un specimen splendid de **ophiophagus.**

— Şi ce-ar putea fi asta? se informă doamna cu un interes cam palid.

— Vai de mine, cîtă ignoranţă! Draga mea, un bărbat care se convinge după căsătorie că soţia lui nu cunoaşte greaca are drept la divorţ. Ophiophagul este un şarpe care mănîncă alţi şerpi.

— Sper c-o să-ţi mănînce toţi şerpii, spuse ea, mutînd, cu un gest absent, lampa de la locul ei. Dar cum face rost, de obicei, de alţi şerpi? Probabil, vrăjindu-i.

— Vai, dragă! Ar fi trebuit să mă aştept de la tine să vorbeşti aşa, spuse doctorul, prefăcîndu-se enervat. Ştii cît mă irită orice aluzie la această vulgară credinţă superstiţioasă în puterea de fascinaţie a şarpelui!

Conversaţia fu întreruptă de un strigăt puternic, care răsună prin casa cufundată în tăcere ca glasul unui demon răcnind dintr-un mormînt! Iarăşi şi iarăşi răsună, cu o teribilă claritate. Săriră amîndoi în picioare, bărbatul consternat, doamna galbenă şi mută de spaimă. Mai înainte să se fi stins ecourile ultimului strigăt, doctorul ţîşnise din odaie şi sărea, cîte două, treptele spre catul de sus. Pe coridorul din faţa camerei lui Brayton, se întîlni cu cîţiva servitori care coborau de la etajul superior. Împreună năvăliră spre uşa camerei fără să mai bată. Nu era bine închisă şi se dădu în lături. Brayton zăcea cu faţa în jos pe podea, mort. Capul şi braţele îi erau în parte ascunse sub bara de la picioarele patului. Traseră afară trupul, întorcîndu-l pe spate. Obrajii erau mînjiţi de sînge şi spume, ochii priveau ţintă, larg holbaţi. Înspăimîntătoare privelişte!

— A murit dintr-un atac de cord, spuse omul de ştiinţă, plecînd genunchiul şi punînd mîna pe inimă. În această poziţie privi, din întîmplare, sub pat. Doamne, cum a ajuns ăsta aici?

Se întinse sub pat, scoase şarpele şi-l azvîrli, cu volutele tot strînse, pînă în mijlocul camerei, de unde, cu un zgomot aspru, hîrşit, lunecă pe podeaua lustruită pînă se opri de perete, unde rămase neclintit. Era un şarpe împăiat; ochii — doi nasturi de gheată.

În româneşte de FRIDA PAPADACHE

Un avatar fericit al Planetei maimuţelor

de ION HOBANA

Datorită unui concurs de împrejurări, am văzut ultimul episod al tripticului cinematografic inspirat de romanul lui Pierre Boulle, **Planeta maimuţelor,** abia în luna mai. Prea tîrziu, deci, pentru a scrie o cronică după tipic, dar nu pentru a mărturisi că temerile pe care le-am exprimat într-un articol apărut tot în paginile Colecţiei * s-au dovedit a fi neîntemeiate.

Înainte de a aborda fondul problemei, vreau să mă refer, în treacăt, la două inadvertenţe care au marcat prezentarea filmului pe ecranele noastre. Mai întîi, titlul **Evadare din planeta maimuţelor** conţine o improprietate lingvistică flagrantă : nu se poate evada decît **de pe** o planetă. Apoi, afişele ne asigură, într-o paranteză, că scenariul lui Paul Dehn a fost elaborat „după opera lui Pierre Boulle". Dar nimic din ceea ce se petrece nu are vreo legătură cu romanul, în afara relatării modului în care maimuţele, folosite de oameni ca animale domestice, au ajuns treptat la conştiinţa de sine. E un moment static, de mică întindere, introdus mai mult ca pretext pentru orientarea evenimentelor spre finalul tragic. De altfel, genericul original precizează că filmul este „bazat pe caracterele create de Pierre Boulle", ceea ce, să recunoaştem, e cu totul altceva.

Mă grăbesc să spun că, de astă dată, independenţa faţă de roman nu mai constituie un handicap, aşa cum s-a întîmplat cu **Secretul planetei maimuţelor** — şi lucrul acesta se datorează în primul rînd scenariului. E adevărat că punctul de pornire se afla la îndemîna oricui (mă refer, evident, la cei familiarizaţi cu temele, ideile şi convenţiile fantasticului ştiinţific) : deoarece un accident temporal i-a proiectat pe oamenii-astronauţi în viitor, un alt accident îi poate proiecta pe cimpanzeii-astronauţi în trecut. Nu se cerea prea multă inventivitate nici pentru a inversa datele problemei puse în primul episod : în loc de a confrunta cîţiva oameni cu o lume a maimuţelor, cîteva maimuţe sînt confruntate cu lumea oamenilor. Era nevoie însă de curaj civic şi artistic pentru a înfăţişa implicaţiile şi complicaţiile contactului în lumina crudă a unei desfăşurări posibile sau chiar probabile. Şi era nevoie de coerenţă în prezentarea multiplelor planuri ale acţiunii.

Curajul scenaristului (şi al celorlalţi realizatori) este incontestabil. Atitudinea comisiei prezidenţiale faţă de maimuţele

* „Mărirea şi decăderea Planetei maimuţelor", în c.p.ş.f nr. 407, noiembrie 1971.

inteligente nu se deosebeşte, în esenţă, de atitudinea comisiei de maimuţe faţă de oamenii inteligenţi: aceeaşi scleroză a gîndirii, aceeaşi neîncredere apriorică în tot ceea ce e „străin". Geniul rău al filmului este consilierul ştiinţific al Casei Albe. Preşedintele însuşi se arată preocupat mai curînd de salvarea aparenţelor democratice decît de soarta mesagerilor fortuiţi ai viitorului. O singură rază de lumină în această împărăţie a întunericului: cuplul de psihiatri care-şi riscă libertatea pentru a-i smulge pe Zira şi pe Cornelius din ghearele C.I.A.-ului, ajutaţi de un circar omenos. Desigur, nu putem fi de acord cu fatalismul acestuia din urmă — dar nu mi-am propus să dezbat pe larg problematica filmului.

În ceea ce priveşte coerenţa se impun cîteva observaţii, mai ales din punctul nostru de vedere specific. După cum reiese din dialoguri, astronava terestră „împrumutată" de cimpanzei este proiectată în trecut, în anul 1973. Or, comisia prezidenţială vrea să afle ce s-a întîmplat cu Taylor, care — potrivit scenariului **Planetei maimuţelor** — decolase după... 1990! De altfel, e limpede şi pentru noi, şi pentru realizatori că peste un an nu vom fi în stare să trimitem o expediţie spre un alt sistem solar. Aşa că...

Să întîrziem o clipă şi asupra finalului filmului. După cum vă amintiţi, probabil, presimţindu-şi sfîrşitul, Zira operează o substituire, lăsînd noul născut în cuşca femelei cimpanzeu şi luînd puiul acesteia. Ultima secvenţă ne-o înfăţişează deci pe odrasla Zirei şi a lui Cornelius silabisind „ma-ma", sub ochii înduioşaţi ai circarului fatalist. Ni se sugerează astfel că acesta este punctul de pornire a speciei maimuţelor inteligente, ceea ce contravine explicaţiei date în timpul interogatoriului: o evoluţie îndelungată, lentă, „naturală" a maimuţelor domesticite.

De fapt, sugestia nu pare a fi menită să ne ofere o justificare a înverşunării consiliului ştiinţific, care vrea să o împiedice pe Zira să nască şi să o separe de Cornelius, tocmai pentru a nu permite perpetuarea viitorilor stăpîni ai Pămîntului. El uită, însă, de vreme ce au cam uitat şi realizatorii, motivul esenţial al inversării raporturilor dintre oameni şi maimuţe: războiul atomic şi urmările lui dezastruoase. Iată de ce, în ultimă instanţă, explicaţia la care ne-am referit, transpusă ca atare din roman, este generatoare de confuzii pentru spectatorul care a văzut toate cele trei episoade şi echivalează cu un pas înapoi faţă de rezolvarea cinematografică din **Planeta maimuţelor.**

Dincolo de aceste observaţii, filmul se situează evident la un nivel superior celui atins de **Secretul planetei maimuţelor.** Se cuvine să reliefăm încă o dată meritele scenariului, pentru că regia — şi aici temerile mele erau întemeiate— se menţine în limitele unei stricte funcţionalităţi. Din fericire, actorii se descurcă foarte bine şi singuri, interpretînd cu o nobilă dăruire acest alegoric act de acuzare împotriva intoleranţei agresive, ale cărei manifestări exacerbate fac să sîngereze astăzi o parte a omenirii.

PRIMA CONSFĂTUIRE A CENACLURILOR S.F. DIN ROMÂNIA

În cinstea celei de-a 50-a aniversări a U.T.C., la Casa de cultură a studenților „Grigore Preoteasa", „Clubul actualităților" a găzduit în zilele de 14 și 15 aprilie **prima Consfătuire a cenaclurilor de literatură științifico-fantastică din București, Craiova și Timișoara.** Organizată, cu sprijinul Consiliului Uniunii Asociațiilor Studențești din Centrul universitar București, de Cenaclul „S.F.", consfătuirea este rezultatul firesc al existenței unor puternice nuclee ale anticipației în cele trei orașe ale țării.

Această importantă întîlnire a putut avea loc datorită ajutorului acordat de conducerea Casei de cultură și, în special, mulțumită străduințelor metodistului **Mircea Dumitrescu.**

În primăvara anului trecut, în urma unei vizite în orașul de pe Bega, scriitorul **Adrian Rogoz** aducea colecției „Povestiri științifico-fantastice" o recoltă bogată * și totodată transmitea cenaclului nostru invitația unui „rendez-vous S.F.". O corespondență ulterioară stabilea ca loc de întîlnire Bucureștiul. Deși prima mutare au făcut-o cei din Timișoara, inițiativa organizării unei reuniuni cu un caracter mai complex, la care să participe și cenaclul „Henri Coandă" din Craiova, aparține celor din Capitală. De asemenea, datorită apariției la București și la Timișoara a cîte unui nou cenaclu, întîlnirea bilaterală s-a transformat într-una pentagonală.

Cu sprijinul Casei de cultură am efectuat un turneu fulger la Craiova și Timișoara. Întîmpinat cu o deosebită căldură de **Alexandru Mironov** și **Titus Filipaș** (Craiova), de **Doru Treta** (Timișoara), ca și de directorii respectivelor case de cultură, am pus la punct împreună programul acestei întîlniri.

Dintre proiectele noastre inițiale am izbutit să realizăm următoarele :

Vineri 14 aprilie 1972

— ora 10 : Ședință de lucru a cenaclurilor reunite (lecturi și discuții) ;

— ora 17 : Vizionarea unui film științifico-fantastic.

Sîmbătă 15 aprilie 1972

— ora 10 : Ședință de lucru a cenaclurilor reunite ;

— ora 17 : Masă rotundă cu tema „Literatura științifico-fantastică între simbol și previziune".

---

* Această recoltă a ajutat la alcătuirea celui dintîi număr al colecției consacrat în întregime activității unui cenaclu de anticipație (nr. 396, din 15 mai 1971). Va urma cenaclul craiovean, căruia colecția îi va dedica nr. 421, din 1 iunie 1972 (din informațiile culese am înțeles că e vorba de un număr excepțional !). Sperăm că într-un viitor apropiat și activitatea noastră, a celor din București, va găsi audiență la cititorii colecției.

Au citit: **Sandu Florea, Traian Ciuguianu, Doru Treta** şi **Marcel Luca** (Cenaclul „H.G.Wells"), **Alexandru Mironov, Marius Ghergu, Marius Stătescu, Teodor Piţigoi şi Aurel Udrea** ★ (Cenaclul „Henri Coandă"), **Eugen Moraru** şi **Paul Martalogu** (Cenaclul „S.F."), **Anghel Constantin** şi **Gabriel Manolescu** (Cenaclul „Sirius").

Au urmat însufleţite discuţii, nu o dată contradictorii, care au dovedit existenţa unui spirit critic bine dezvoltat.

La reuşita mesei rotunde — desfăşurată sub conducerea scriitorului **Ion Hobana** — au contribuit substanţial amplele intervenţii ale scriitorului **Sergiu Fărcăşan.**

Alexandru Mironov, secretarul Cenaclului „Henri Coandă", i-a invitat pe cei prezenţi să se întîlnească din nou, la Craiova, în cadrul unei consfătuiri la care să participe şi alte noi cenacluri din ţara noastră.

Cuvîntul de închidere a lucrărilor consfătuirii a fost rostit de scriitorul **Ion Hobana,** care s-a referit la nivelul mulţumitor al luărilor de cuvînt, la actualitatea lucrărilor prezentate, precum şi la trainicele relaţii de prietenie existente între toţi scriitorii de anticipaţie din ţara noastră.

Deosebit de utilă a fost prezenţa unor scriitori şi editori: **Vladimir Colin, Sergiu Fărcăşan, Ion Hobana, Natalia Petruţ, Adrian Rogoz, Mircea Şerbănescu, Ovidiu Şurianu, Victor Zednic,** care au contribuit, alături de peste 40 de fani, la succesul acestei consfătuiri.

Cred că prin această consfătuire actul de naştere al unei largi mişcări S.F. de amatori la noi în ţară a fost semnat. Să contribuim cu toţii la întărirea şi dezvoltarea sa!

DANIEL COCORU

secretar al Cenaclului „S.F".

★ Spre deosebire de ceilalţi, Aurel Udrea a citit un studiu: „Enigme, istorie, ştiinţă şi civilizaţie".

Poşta redacţiei

PETRE MANGU (Turnu-Măgurele). Ne întrebaţi: „Vreau să ştiu dacă pot să mai practic în continuare aceste scrieri şi dacă ele sînt cît de cît reuşite". Răspunsul nostru ar fi că, deocamdată, nu sînt, dacă ne-am lua după cele 12 rînduri pe care ni le-aţi trimis ca să ne ispitiţi cu începutul romanului dv. „OZN infernal devenit OZI". În ceea ce priveşte „practicarea", dacă aţi face-o în cadrul unui cenaclu, sorţii de succes ar fi mai mari.

GEORGE GĂNESCU (Craiova). Corespondentul nostru ne trimite următoarea misivă laconică şi emoţionantă: „Am înaintat redacţiei dv. un exemplar din proza ştiinţifico-fantastică «Cîntec despre Clinkett». Întrucît la o revedere a materialului mi-am dat seama că este nesatisfăcător şi poate fi îmbunătăţit, vă rog să-l consideraţi o variantă depăşită, care nu necesită răspuns din partea redacţiei". Dacă lucrarea, poate, nu mai necesită răspuns, rîndurile de mai sus socotim că sînt de luat în seamă. În decursul anilor, am primit mii de lucrări venite din toate unghiurile ţării. Ne-am bucurat ori de cîte ori am descoperit un autor talentat şi am publicat zeci de povestiri scrise de debutanţi, dintre care mulţi s-au impus apoi în anticipaţia românească. Privim cu simpatie eforturile tuturor începătorilor, dar redacţia noastră nu se poate substitui cenaclurilor şi cercurilor literare. Poate cel mult să contribuie la înfiriparea lor, să le difuzeze realizările (sub forma unor „jurnale de bord") şi să publice lucrările cele mai bune. Mulţi corespondenţi cred, însă, că tot ceea ce au scris în grabă trebuie să vadă lumina tiparului şi, fireşte, sînt nemulţumiţi atît de faptul că „operele" lor apucă pe o linie moartă, cît şi de acela că nu-i putem face, cu ajutorul cîtorva reţete, să devină peste noapte scriitori. Iată de ce considerăm că scrisoarea primită din Craiova este emoţionantă: ea ne oferă exemplul unui om în care se dezvoltă conştiinţa artistică. În definitiv, marele secret este că nici un profesor de literatură, nici un cenaclu şi nici o revistă nu pot decît să reveleze talentele existente. Şi, dacă talentul este înnăscut, această ineitate, cum se spune cu un termen ştiinţific, are cu totul altă natură decît aceea a instinctelor, deoarece omul trebuie, prin muncă, să refacă în mod conştient întreaga istorie. Iar muncă înseamnă, în domeniul nostru, cunoştinţe vaste (inclusiv cele de gramatică), o anumită experienţă de viaţă, lecturi abundente şi, mai ales, un spirit lucid şi autocritic.

ION AND (Bucureşti). Scrise cu o vervă simpatică, paginile trimise ne-au suscitat interesul de a vă cunoaşte. Acţiunea lucrării dv. este însă mai mult insolită decît realmente ştiinţifico-fantastică. În plus, vădeşte şi graba cu care v-aţi cristalizat ideea. Poate de aceea v-aţi ferit să ne daţi adresa. Oricum, aşteptăm să ne vizitaţi la redacţie.

ION URLAN (Bucureşti). Din păcate (deocamdată cel puţin), nu este posibilă o apariţie a colecţiei noastre în două serii A şi B, în genul „Gazetei matematice".

DORIN BOILĂ (Mediaş). Povestirea „Întoarcerea spre gigant" are un anumit nerv şi decorul anticipat este destul de bine prins, deşi stilul e încă prea tehnicist, iar tema — nu din cale afară de

originală (vezi „Catastrofa mezonică“ de Ion Mânzatu și Gheorghe Săsărman). În ceea ce privește desenele trimise, ele vădesc talentul autorului, în ciuda aspectului lor școlăresc. Întrucît există tendința de a înființa cercuri de anticipație în cît mai multe orașe ale țării, gîndiți-vă dacă n-ar fi posibil acest lucru și în Mediaș. Pentru început, e suficient să fiți cîțiva fani, un profesor și o sală de liceu sau a unei case de cultură.

VASILE PAVELESCU (București). Chiar dacă povestirea dv., „Un caz ciudat“, nu va putea să apară în forma actuală, ea ne-a făcut cunoscut talentul dv., așa că așteptăm să ne telefonați la redacție (17 60 20/11 64) pentru a stabili o zi în care să ne întîlnim.

ADRIAN IZVORANU (Pitești). Există în lucrarea dv. „Sarcofagul cosmic“ o idee care ar merita să fie realizată artistic, dar totul este încă mult prea nebulos. Trebuie să vă mai luptați cu stîngăcia care vă inhibă. Și vă rugăm să nu ne mai trimiteți povestiri scrise doar cu majuscule; poate doar capodoperele ar putea fi citite calm în felul acesta.

CORNEL MARIN CHIOREAN (Cluj). Desenul: + ; poanta: mai mult sau mai puțin...

PETRE SOFRAN (Dudeștii Vechi, județul Timiș). Cele șapte „concentrate“, deși încă sub formă magmatică, ne fac încrezători în steaua dumitale. Drumul este bun. Succes la examene, iar în vacanță poate că ne vei mai trimite ceva.

GH. RĂDULESCU (Pietroasele, județul Buzău). Din păcate, n-avem posibilitate să publicăm „o povestire de 600 de pagini“, iar rezumatul trimis nu este edificator în privința talentului dv.

CEZAR MARINESCU (Pitești). În scrisoarea care însoțește povestirile dv. ne mărturisiți: „...Iubesc crisparea cu care vrem să cucerim spațiile“. Într-adevăr, firul acțiunii are la dv. un ritm frenetic. Totul este însă încă prea crispat și haotic. Probabil că talentul nu înseamnă foalele temperamentului, ci priceperea și răbdarea de a-ți construi instrumentul prin care să cînți. O ultimă observație: ca și Adrian Izvoranu, vă scrieți lucrările cu majuscule. Încă o asemenea epistolă primită din Pitești, și voi fi convins că frumosul dv. oraș este amenințat de-o maladie.

COSTIN OVEZEA (București). Talentul dv. este incontestabil; i s-ar putea obiecta doar un lirism încă insuficient filtrat de prundișul epicului. Vă spun aceasta deoarece nu ne-ați trims versuri, ci povestiri. Or, ca și în fotbal, în S.F. avem nevoie de poeți, dar de poeți cu pregătire atletică (vezi Adrian Păunescu). De altfel, rămînînd chiar în domeniul poeziei, Hugo, Rimbaud sau Poe erau niște „duri“. Alte amănunte le veți afla la „antrenament“.

NECULAI CIOTLOȘ (Gheorghe Gheorghiu-Dej), CONSTANTIN IOVUS (Deva). Frecventați un cerc sau un cenaclu literar.

PTL (Timișoara), DAN SUCIU (București). Același sfat, cu precizarea că în orașul dv. există două cenacluri SF.

MARIUS-FLORENTIN IORDAN (Ploiești), ȘTEFAN STOENESCU (București), LEB PETER (Tîrgu-Mureș), ILIE NICOLAIE (Cîmpina). Lucrările trimise nu sînt edificatoare cu privire la talentul dv. Mai încercați.

VALENTIN GĂLĂRMAN (Turnu-Măgurele), NICOLAE BOCIOAGĂ (Constanța), VALERIU POIANĂ (com. Zorleni-Islaz). Încă nu.

Poşta cititorilor

VASILE GIURGIU (Bucureşti, Bd. Metalurgiei 28, Bl. R 7, ap. 79, sector 7) oferă integral numerele: 1-22, 24-113, 115-139, 141-157, 160-161, 163-164, 166-348, 352-398, 401-404, 407-408.

SILVIU CREANGĂ (CP 4 031 Bucureşti 32) are în plus 120 de numere pe care le oferă.

CONSTANTIN MIHĂESCU (Braşov, str. Ciocanului 2, Bl. 17, Sc. C, et. II, ap. 12) caută numerele 311-316.

ŞTEFAN SMĂU (Piatra Neamţ, cartier Lenin, Bl. A2, et. I, ap. 8, sc. A, judeţul Neamţ) oferă numerele pe care le are în plus: 17, 23, 108, 110, 120, 127—129, 131, 133—135, 142—146, 148, 150—156, 226, 344, 351, 364—365, 370.

ANTON FRANCISC THOMANI (Azuga, str. Prahovei 20, judeţul Prahova) are în plus următoarele numere ale colecţiei noastre: 35, 263—268, 277, 282, 284—302, 304—305, 309—310, 317—318, 362—363, 372—377, pe care le oferă în schimbul unor numere din revista „Ştiinţă şi tehnică" şi „Sport şi tehnică".

PETRE SOFRAN (Loc. Dudeştii-Vechi 1169, judeţul Timiş) oferă numerele colecţiei pe care le are în plus: 355, 360, 364—371, 373—374, 376, 383, 386 (două exemplare), 390—391, 395, 397, 399, 401—403, 410, 412 şi caută numerele 7, 10 şi 12 din 1971 ale revistei „Ştiinţă şi tehnică".

ERATĂ

În numerele trecute ale colecţiei am oferit iubitorilor Cosmosului o concentrată trecere în revistă a tuturor cuceririlor esenţiale în acest domeniu, accentul fiind pus pe misiunile marţiene. Realizarea acestui bilanţ spaţial a fost extrem de dificilă, iar tipărirea lui, după cum poate constata orice lector, a cerut din partea prietenilor noştri zeţari şi corectori un efort cu totul special, pentru care le rămînem recunoscători.

În ciuda strădaniei noastre de a completa cronologia spaţială pînă în clipa apariţiei şi de a nu îngădui să se strecoare în textul tipărit nici o eroare, mîinile unor „inveidărşi" ne-au jucat totuşi o festă. Rugăm de aceea pe cititorii noştri să îndrepte cu mîinile lor pămîntene datele expediţiei „APOLLO"-14: 31.01—09.02. 1971 (vezi colecţia nr. 416, pagina 23).

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire,
muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

Numărul

421

al colecției va fi consacrat remarcabilei activități anticipative

a cenaclului „Henri Coandă" din Craiova

•• MAI 1972

PREȚUL 1 LEU | 41087